

4
32

10.
Dr BALLAGI GÉZA.

1.

A semmiről meg nem feledkezett „feledékeny ember.“

A „Századunk“, „Napló“ és „Esti lapok“ pár nap óta felváltva foglalkoznak csekély személyemmel, hogy egyfelől nevetséges, másfelől jellemtelen színben tüntessenek föl.

Engem a sajtó ingerkedései sodromból egy könnyen ki nem vesznek és közönséges megtámadásokra még csak felelni sem szoktam; de mikor jellemem támadtatik meg, akkor kötelességem szólani.

Szólok tehát, de szólok röviden, amint illik oly időben, mikor a közönség figyelmét nagy országos érdekek foglalkoztatják és legkisebb gondja is nagyobb mint az, hogy Ballagi egyenes jellemű ember-e vagy nem?

A tisztelt közönség ismeri nyílt leveletem a csákvári kerület baloldali választóihoz, melyben kijelentettem, hogy én a XII. törv. cikket ugyan sem teljesen kielégítőnek, sem „ne nyúljhozzám“ virágnak nem tartom; de nem látom idő- és célszerűnek azt most bolygatni, előbbvalónak tartván a nemzet orvósodását kellő radicalis belreformok útján eszközölni, mire nézve én a mostani két párt igazi liberalisaiból alakulandó ellenzéki radicalis reformpárt létrejöttét várom; addig pedig minthogy egyik párt zászlója alá sem sorakozhatom, képviselő nem leszek.

Pár nappal e nyilatkozatom megjelenése után levelet kaptam Siklósról a baloldal egyik legjelentékenyebb tagjától, melyben arra kér föl, hogy nyomassam ki nyilatkozatomat külön, és küldjek neki 100 példányt; mert sokan vannak, akik nézeteimet osztják, s akarják e nézeteket tovább terjeszteni. Később mind több több felülről jöttek nyilatkozatomra a megrendelések, úgy hogy másfél hét alatt 3 kiadásban kellett azt kinyomatnom,

amiből aztán azt kellett következtetnem, de még más jelenségek közül is láttam, hogy az ellenzék nagy része a nyilatkozatomban kijelölt eljárási módot látja célravezetőnek, s így semmi kétségem nem lehetett többé, hogy nézetem a jövő országgyűlésen épen nem fog izoláltan állani. Ha tehát nyilatkozatom kiadatásakor abban a hiszemben, hogy nézetemmel egymagam állok és hogyha képviselőnek megválasztatnám, mint a Mohamed-koporsója ég és föld közt lebegő állapotra jutnék, a képviselőségre való kijelölésemet határozottan vissza kellett utasítanom: később midőn örömmel tapasztaltam, hogy én csak közönségesen elismert igazságnak voltam kifejezője, nem csak hogy okom nem volt többé, ha valahol képviselőnek megakarnak választani, azt visszautasítani; hanem inkább kötelességemnek kellett felismerni, hogy a nézetem érvényesítésére kínálkozó alkalmat el ne szalasszam.

Ez a látszólagos ingadozásnak egyszerű kulcsa.

S valóban, teljes hitem és meggyőződés, hogy a pártalakulás úgy amint van, soká nem maradhat, hogy mind a két oldal igazi reformerjei a jövő országgyűlésen egy zászló alá fognak sorakozni, s meg fogjuk nem soká érní, hogy Deák és Ghyeczy, Csengeri és Jókai egy oldalon állandanak. Ez hitem és meggyőződés azért; mert ez a jelen viszonyok postulatuma, ezt igényli a haza java, mind a két oldal igazi liberalisai pedig nem tehetnek mást, mint amit a haza java kíván.

Mind ezt más szavakkal már egyszer elmondtam; de ismételnem kellett az egészet, hogy „a feledékeny ember“-féle czimezésben rejlt malitiát kimutathassam.

E malitiósus címet Nyári barátomnak egy elfogott levele vonta fejemre, melyet kinyomattak. Igen jól tudják, akik azt a levelet ellenem felhasználták, hogy Nyári épen úgy központi megbizottja a baloldalnak, mint gr. Szapáry A. a jobb oldal részéről az, s így semmi lealázó nincs reám nézve abban, ha a dárдай kerület választói fölölem nála tudakozódtak, különösen miután a dárдай jobboldali pártnak gondja volt rá, hogy a esákvári kerület választóihoz irt nyilatkozatomat mindenféle commentarokkal terjeszszék. — Azt is tudják igen jól, hogy mint oppositio embere, én mindaddig, mig az új pártalakulás

meg nem történik, elvtagadás nélkül más párttal nem járhatok, mint a mostani baloldallal, magától érthetőleg azonban avval a restrictióval, melyet nyilatkozatomban kijelentettem.

Igen, mondják ellenfeleim, hisz épen ez a bökkenő, hogy ön most restrictiókról beszél, Nyári előtt pedig minden restrictio nélkül nyilatkozott.

Ugyan úgy e? Lássuk csak. Én Nyárinak előadtam, mit irtam a „Századunk“-ba, egyszersmind kezébe adtam „A baloldal ez idő szerinti feladatáról“ szóló nyilt-levelemet, s aztán utána vetettem: egyébiránt ön — amint röpiratomban kifejtettem — oppositio embere vagyok és maradok és így természetesen a baloldallal fogok szavazni. Ugyan kérdem már most, lehet-e ezt józanul úgy érteni, amint a „Napló,“ „Esti lapok“ stb. erőnek erejével rám akarják fogni, hogy tudniillik én megigérttem volna Nyárinak, *mindég* — tehát a közjogi kérdésekre nézve is — a baloldallal szavazni? Akkor én ugyan szépen ajánlottam volna magamat választóimnak, miután „A baloldal ez idő szerinti feladatáról“ szóló nyilt levelem Baranyában történendő terjedését magam eszközöltem; másfelől pedig a pártvezér által azt irattam volna nekik, hogy én azért mégis kifejtett elvoim ellen fogok szavazni!

Nyári barátom, az igaz, keményen megnyomta a tollat, de szerencsére választóim értelmét a pártszenvedély nem vakította meg, s úgy értették Nyári levelét, amint az előzmények után azt józanul másképp érteni nem lehet.

Ugyanis választóim f. é. Februárhó 25-kén Herczegszőlősen értekezletet tartván, a kerület minden választóihoz intézendő szózat kinyomatását hátaozták el, mely következőképen vezettedik be: „A dárdai kerületnek azon választópolgárai, kik a legközelebbi országgyűlés által elfogadott közjogi alapnak hazánk javára megváltoztatását ohajtják ugyan, de az alkotmányos uton hozott törvényeknek készen engedelmesskednek mindaddig, míg azok szinte alkotmányos uton változtatva vagy eltörölve nem lesznek, és kik nem is kívánják, hogy a már meghirdetett országgyűlésen, a megoldásra váró számos közérdekű kérdés hátravetésével, a közös ügyek és delegatio kérdése, idő és körülmények tekintetbe nem vételével erőszakollassék tárgya-

lásra: f. é. februárhó 25-dikén H.-Szöllösön tartott értekezle-
tökben képviselőjelöltjük, **Ballagi Mór** urnak, e kerület egyes
választóihoz válaszul irt leveleiből az alább következő részle-
teket kinyomatni és a választók közt kiosztatni rendelték.*

Ehhez úgy hiszem nem szükséges commentar. E sorok
elég világosan mutatják, hogy a dárdai kerület derék választói
az ellenzék feladatát a jelen körülmények között egészen úgy
foggják fel, amint azt én első nyilatkozatomban formuláztam és
csak is akkor határoztam el magamat a jelöltség elfogadására,
mikor arról biztosítva voltam.

Ezzel, úgy hiszem, én eljárásom correctságéről elég tisztán
számoltam. De legyen szabad most nekem megtámadóimat kicsit
számoltatnom.

Örökké azt kiabálják, hogy csak azért haragusznak a
baloldalra, mert ez a közjogi alap bolygatása által mindent föl-
forgatni és a hazát veszélybe dönteni akarja. S még is mikor én
a XII. törv. cikket ez idő szerint érintetlen hagyni kívánom és
a radicalis belreformok tekintetéből alakulandó oppositiora fek-
tetem a fősúlyt, ez még kevésbé tetszik, és az egész kormány-
párti sajtó rám zúdul.

Ezzel magok mutatják ki, mily nagy ámitás fekszik azon
állításokban, hogy a közjogi kérdésen kívül köztük és a baloldal
közt semmi differentia nem létezik. Mintha bizony oly országok-
ban, melyekben mint pl. Angolhonban, soha senkinek eszébe
sem jut az ország alaptörvényét fessegetni, az oppositionak sem-
mi teendője nem volna. — Vagy talán a mi kormánypártunk a
világ egyéb kormánypártjai közül szent kivételt tesz és ellené-
ben nincs helye az oppositionak ?

Gyermekésszel kell annak birni, aki a történetek után
ilyesmit elhinni képes. És valóban maga a jobb oldal férfiai közt
is csak az nem látja a z e r ő s oppositio szükségét, ki a hatalom
birtokában melegen ülvén, annak erősítését tartja az ország-
gyűlés egyedüli feladatának.

Akik ezeket nem akarják belátni, azok az igazi fele-
dékeny emberek.

Ballagi Mór.

